

Socialstyrelsen
Rättsavdelningen, Enheten för socialjuridik
Johanna Nilsson

Remissvar
2024 11 10
Dnr 4.1-71898/2024

Svenska Vårds yttrande avseende

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skyddat boende

Svenska Vård är en ideell och politiskt obunden branschorganisation för fristående utförare inom vård, omsorg och behandling. Vi arbetar för en bransch med konkurrensneutrala villkor där kompetens, kvalitet och valfrihet alltid sätts främst. Vårt mål är att främja entreprenörskap, kvalitetsutveckling och innovation för att stärka välfärdssektorn och säkerställa bästa möjliga vård och omsorg för individen.

Sammanfattning av synpunkter:

Svenska Vård vill inledningsvis framhålla att vi överlag ser positivt på Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skyddat boende. Vi uppskattar särskilt det arbete som lagts ner på att förbättra säkerheten och tryggheten för de individer som är i behov av skyddat boende. Dock finns det aspekter i konsekvensanalysen som väcker bekymmer, särskilt vad gäller de ekonomiska konsekvenserna för utförarna av dessa verksamheter.

Dokumentation av lagrum för placerade barn: Svenska Vård anser att det är av yttersta vikt att riktlinjerna tydliggör krav på att boenden har en rutin för att dokumentera under vilken lagstiftning barn är placerade. Barn som placeras under Socialtjänstlagen (SoL) löper en högre risk att röjas, vilket strider mot syftet med en skyddsplacering. För att säkerställa både barnens och familjens säkerhet bör tydliga rutiner implementeras för att hantera olika placeringslagar.

Sedan införandet av lagstiftningen har vi sett flera exempel där skyddade placeringar röjts, vilket äventyrar både barnens och deras familjers trygghet. Svenska Vård föreslår därför att Socialstyrelsen inkluderar riktlinjer för specifika säkerhetsrutiner utifrån placeringslag. Genom att beakta den lagliga grunden för placeringarna kan skyddet för barnen förstärkas och risken för säkerhetsläckor minskas.

Tillgänglighet och resursanvändning vid lägenhetsplaceringar:

Svenska Vård vill belysa vikten av en anpassad säkerhetsnivå beroende på individens behov och boendeform. Att kräva dygnet-runt-tillgänglighet av personal vid lägenhetsplaceringar skulle medföra kraftigt ökade kostnader och skapa ett resursslöseri med skattemedel. I stället bör föreskrifterna tillåta mer flexibel bemanning beroende på de individuella behoven.

Skyddsåtgärder vid lägenhetsplaceringar omfattar redan säkerhetsutbildningar, säkra adresser, överfallslarm och andra säkerhetsrutiner, som tillsammans ger ett gott skydd för de individer som är i behov av ett skyddat boende men som samtidigt är tillräckligt självständiga för att inte behöva dygnet-runt-bemanning. Att kräva ständig bemanning i dessa fall skulle

dels minska klienternas integritet och möjligheten till återgång till ett mer normalt liv, och dels öka kostnaderna på ett sätt som inte står i proportion till det faktiska behovet.

För de individer som behöver omfattande stöd rekommenderar vi istället placering i kollektiv- eller satellitbostäder. Lägenhetsboenden utan kontinuerlig personalnärvaro bör erbjudas de klienter som bedömts klara ett mer självständigt boende. Denna bedömning görs redan vid riskbedömningen inför placeringen, och vi anser därför att föreskrifterna i sin nuvarande form riskerar att leda till ineffektiva resurssatsningar och en försämrad kvalitet på de skyddade boendena genom ökade kostnader.

Kostnadmässiga konsekvenser

I konsekvensanalysen står det att "de föreslagna föreskrifterna och allmänna råden kan medföra kostnadmässiga konsekvenser för ideella, privata och kommunala verksamheter," där kostnaderna kan vara både initiala och återkommande och variera beroende på varje enskilt boendes arbetssätt och inriktning. Svenska Vård ser allvarligt på att dessa variationer gör det omöjligt för Socialstyrelsen att uppskatta de totala kostnaderna för enskilda verksamheter. Detta innebär en stor osäkerhet och risk för ökad ekonomisk belastning på verksamheterna, vilket i längden kan påverka kvaliteten och tillgängligheten på skyddat boende.

Vidare noterar vi att det i konsekvensanalysens avsnitt 3.2 framgår att kommunerna kan behöva bära en betydande del av de ökade kostnaderna. Enligt analysen kan detta ske genom höjda dygnsavgifter eller verksamhetsbidrag för de skyddade boendena, men det saknas en tydlig plan för hur dessa fördyringar ska kompenseras av staten. Det innebär att kommunerna och de skyddade boendena riskerar att stå inför en osäker framtid vad gäller finansiering, vilket kan skapa problem både för kommunala och fristående utförare.

Svenska Vård vill därför uppmana Socialstyrelsen att genomföra en fördjupad analys av de ekonomiska konsekvenserna och tydligt redovisa hur eventuella kostnadsökningar ska hanteras. Detta är avgörande för att säkerställa att de föreslagna åtgärderna kan införas utan att belasta verksamheterna på ett ohållbart sätt och utan att det leder till ökade kostnader för kommunerna utan tydlig kompensation från staten. För att de nya föreskrifterna ska kunna implementeras på ett hållbart sätt krävs en långsiktig och stabil finansiering.

Genom att tydligt klargöra kostnadsbilden och säkerställa att de ekonomiska resurserna finns på plats kan vi säkerställa att de skyddade boendena kan fortsätta erbjuda trygg och högkvalitativ vård för dem som behöver det mest.

Avslutande kommentar:

Svenska Vård vill betona att det i alla frågor är individens bästa som ska stå i centrum. För att möjliggöra effektiva och säkra lösningar för skyddat boende krävs riktlinjer som tillåter en flexibel anpassning till olika behov och lagstadgade villkor. Genom att främja en modell som möjliggör en balanserad resurshantering kan vi säkerställa att skyddade boenden är hållbara både ur ett kvalitets- och ett kostnadsperspektiv.

Vi hoppas att dessa synpunkter kan bidra till en översyn av Socialstyrelsens föreskrifter och till ett regelverk som stödjer ett effektivt och individanpassat skyddat boende.

Med vänlig hälsning,

Svenska Vård

Maria Nilsson

Ordförande Svenska Vård

Mattias Andersson

Förbundsdirektör Svenska Vård